

Wytyczne dotyczące rozpraw doktorskich w dyscyplinie psychologia

zatwierdzone uchwałą Rady Instytutu Psychologii KUL z dnia 18 lutego 2021 r.

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. prawo o szkolnictwie wyższym – rozdział 2, art. 185–217, w szczególności art. 186, ust. 1, pkt 5 oraz art. 192, ust. 3.
2. Zasady nadawania stopni naukowych na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II – tekst jednolity uwzględniający zmiany wprowadzone: 1. uchwałą Senatu KUL z dnia 27 lutego 2020 r. (Monitor KUL, poz. 160/2020); 2. uchwałą Senatu KUL z dnia 29 października 2020 r. (Monitor KUL, poz. 554/2020) - § 3, pkt 7.

Poniższe zasady zostały opracowane na bazie rekomendacji Komitetu Psychologii PAN – „Standardy dla rozpraw doktorskich” (uchwała KP PAN z dnia 01 marca 2019 r.)

http://www.kompsych.pan.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=86&Itemid=185

Zgodnie z art. 187 ust. 3 ustawy, „rozprawę doktorską może stanowić praca pisemna, w tym monografia naukowa, zbiór opublikowanych i powiązanych tematycznie artykułów naukowych, praca projektowa, konstrukcyjna, technologiczna, wdrożeniowa lub artystyczna, a także samodzielna i wyodrębniona część pracy zbiorowej”.

Odnosząc ten zapis do specyfiki dyscypliny, rozprawa doktorska w ramach dyscypliny psychologia może przybierać jedną z dwóch form:

1. Rozprawa doktorska jako zbiór opublikowanych i powiązanych tematycznie artykułów naukowych.
2. Rozprawa doktorska będąca pracą pisemną (w tym monografia naukowa).

Ogólne standardy i wymagania dotyczące obydwu form:

1. Rozprawa doktorska powinna prezentować ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w dyscyplinie psychologia oraz umiejętność prowadzenia pracy naukowej w tej dyscyplinie (por. art. 187 ust. 1 ustawy).
2. Przedmiotem rozprawy powinno być (a) oryginalne rozwiązanie problemu naukowego lub (b) oryginalne rozwiązanie w zakresie zastosowania wyników własnych badań naukowych w sferze gospodarczej lub społecznej (por. art. 187 ust. 2 ustawy).
3. Badania naukowe, które są podstawą rozprawy doktorskiej, mogą obejmować zarówno badania empiryczne jak i prace *stricte* teoretyczne (np. z zakresu historii myśli psychologicznej czy metodologii).
4. Przedstawione niżej wytyczne stanowią wskazania dla doktorantów i promotorów, nie stanowią one natomiast rekomendacji dla recenzentów. Wartość naukowa przedłożonej rozprawy doktorskiej oraz kwestia wyczerpania ustawowych kryteriów uzyskania stopnia doktora jest za każdym razem przedmiotem niezależnej oceny recenzentów. Nie można więc oczekiwać, że formalne spełnienie opisanych niżej warunków gwarantuje uzyskanie stopnia doktora w dyscyplinie psychologia.

Standardy dla rozprawy doktorskiej przygotowanej jako zbiór opublikowanych i powiązanych tematycznie artykułów naukowych

1. Rekomendowana minimalna liczba publikacji stanowiących zbiór artykułów wskazany jako rozprawa doktorska:
 - 1.1. Minimum dwa artykuły naukowe opublikowane w czasopismach z listy JCR, lub
 - 1.2. Minimum trzy artykuły naukowe, z których co najmniej jeden jest opublikowany w czasopiśmie z listy JCR, a dwa pozostałe w czasopismach z bazy SCOPUS.
2. Oprócz artykułów tworzących zbiór publikacji wskazanych jako rozprawa doktorska, doktorant powinien posiadać w swoim dorobku naukowym co najmniej:
 - 2.1. jeden artykuł naukowy opublikowany w czasopiśmie naukowym lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowej, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie MNiSW, lub
 - 2.2. jedną monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie wydawnictw MNiSW, albo rozdział w takiej monografii.
3. W ramach zbioru artykułów doktorant powinien zaprezentować nie tylko wyniki uzyskanych badań, ale także przedstawić ich podstawy teoretyczne. Nie określa się jednak czy są one wyłożone w jednym, poświęconym temu artykule teoretyczno-przeglądowym, czy też jest to element rozłożony między artykuły tworzące zbiór.
4. Wymóg uprzedniego opublikowania:
 - 4.1. Do zbioru powiązanych tematycznie artykułów naukowych, tworzących rozprawę doktorską, mogą być zaliczone tylko artykuły, które zostały opublikowane.
 - 4.2. Artykuł dostępny w wersji *online first* z nadanym numerem DOI jest traktowany jako opublikowany.
 - 4.3. Artykuł zaakceptowany do druku i / lub poświadczony listem z redakcji czasopisma nie jest uznawany jako artykuł opublikowany.
5. Artykuły współautorskie.
 - 5.1. W ramach zbioru artykułów tworzących rozprawę doktorską mogą znajdować się artykuły współautorskie.
 - 5.2. W przypadku każdego artykułu współautorskiego wliczonego do zbioru należy jasno określić, zarówno procentowo jak i opisowo, wkład każdego ze współautorów. Wkład ten powinien być potwierdzony pisemnie przez każdego ze współautorów.
 - 5.3. W ramach zbioru artykułów, doktorant powinien być wiodącym autorem przynajmniej jednego artykułu opublikowanego w czasopismach z listy JCR, co oznacza, że jest pierwszym autorem a jego/jej wkład jest na poziomie co najmniej 50%.
 - 5.4. Promotor może być współautorem artykułu lub artykułów w ramach zbioru publikacji tworzących rozprawę doktorską.
 - 5.5. Ten sam artykuł współautorski, zaliczony do zbioru tworzącego rozprawę doktorską, może być wykorzystany również przez innego doktoranta w jego postępowaniu doktorskim.
6. Autoreferat
 - 6.1. Do zbioru opublikowanych artykułów stanowiących rozprawę doktorską należy dołączyć autoreferat.
 - 6.2. Treść autoreferatu powinna zawierać: (a) omówienie założeń teoretycznych badań, których wyniki zostały opublikowane w artykułach; (b) podsumowanie najważniejszych wyników uzyskanych w przeprowadzonych badaniach wraz z poddaniem ich dyskusji w kontekście przyjętych założeń teoretycznych.
 - 6.3. Autoreferat powinien mieć formę pisemną, jednak bez wymogu jego opublikowania.

Standardy dla rozprawy doktorskiej przygotowanej jako pracą pisemna (w tym monografia naukowa)

1. Oprócz zbioru powiązanych tematycznie artykułów opublikowanych w czasopiśmie naukowych rozprawa doktorska może zostać przygotowana jako zwięzła praca pisemna.
2. Tak rozumiana rozprawa doktorska może mieć formę:
 - 2.1. tradycyjną – w postaci opracowanego maszynopisu, lub
 - 2.2. monografii naukowej opublikowanej w profesjonalnym wydawnictwie naukowym.Obydwie formy rozprawy są dopuszczalne i w takim samym stopniu wyczerpują formalne kryteria rozprawy doktorskiej określone w ustawie.
3. Objętość rozprawy doktorskiej przygotowanej jako praca pisemna.
 - 3.1. Standardowa rozprawa doktorska mieści się w przedziale od około 80 do około 140 stron maszynopisu. Jednak w uzasadnionych przypadkach może wykraczać poza te granice
 - 3.2. Objętość rozprawy doktorskiej powinna być za każdym razem dostosowana do tematu i specyfiki rozwiązywanego problemu i zastosowanej metody. Rozprawy opierające się na badaniach eksperymentalnych i ilościowych (nomotetycznych) wymagają zwykle mniejszej liczby stron, natomiast prace opierające się na metodologii badań jakościowych mogą wymagać bardziej obszernego opracowania.
 - 3.3. Niezależnie jednak od tego zróżnicowania, autor rozprawy doktorskiej powinien przedstawić swoje rozwiązanie problemu naukowego w sposób zwięzły, bez nadmiernej rozwlekłości. Umiejętność przekazania swojego dokonania naukowego w sposób zwięzły i komunikatywny jest jednym ze wskaźników dojrzałości badawczej i może również stanowić przedmiot oceny recenzenta.
4. Włączanie do rozprawy doktorskiej wyników opublikowanych wcześniej badań.
 - 4.1. Do rozprawy doktorskiej przygotowanej jako praca pisemna mogą być włączone wyniki badań opublikowanych wcześniej w postaci artykułów naukowych lub rozdziałów, również takich, które zostały opublikowane we współautorstwie z innymi badaczami.
 - 4.2. Włączenie takiego materiału empirycznego jest szczególnie zasadne wtedy, kiedy w ramach rozprawy doktorskiej zostały one poddane reanalizie i / lub reinterpretacji w kontekście innych wyników.
 - 4.3. Włączanie wyników opublikowanych badań własnych powinno być odnotowane za pomocą odpowiedniego przypisu i / lub odwołania bibliograficznego, co pozwoli uniknąć zarzutu o autoplagiat.
 - 4.4. Jeśli włączony w ten sposób materiał został opublikowany jako praca współautorska, należy jasno określić, zarówno procentowo jak i opisowo, wkład każdego ze współautorów. Wkład ten powinien być potwierdzony pisemnie przez każdego ze współautorów i dołączony do rozprawy.
5. W kwestii struktury rozprawy doktorskiej i układu treści należy stosować standard APA, który zawiera odrębne wytyczne dotyczące raportowania badań ilościowych, jakościowych oraz badań prowadzonych w metodologii mieszanej. Szczegółowe wytyczne dotyczące tych kwestii można znaleźć w następujących źródłach:
 - American Psychological Association (2020). *Publication manual of the American Psychological Association. Seventh edition*, (pp. 71–108). APA.
 - Cooper, H. (2020). *Reporting quantitative research in psychology: How to meet APA style journal article reporting standards, second edition, revised*. American Psychological Association.
 - Levitt, H. M. (2020). *Reporting qualitative research in psychology: How to meet APA style journal article reporting standards, revised edition*. American Psychological Association.
 - Rekomendacja Komitetu Psychologii PAN – „Standardy dla rozpraw doktorskich”: (a) Aneks A – Struktura monografii empirycznej; (b) Aneks B – Struktura monografii empirycznej jakościowej.
6. Edytorski kształt rozprawy doktorskiej
 - 6.1. Rozprawy doktorskie z zakresu psychologii powinny być w warstwie formalnej i edycyjnej zgodne ze standardem APA (por. źródła wymienione w pkt. 5). Rekomenduje się APA 7th Edition, ale dopuszcza się również 6th Edition, o ile wersja standardów jest stosowana konsekwentnie w całej rozprawie.
 - 6.2. Należy dołożyć szczególnej staranności w edytorskim opracowaniu finalnego kształtu rozprawy, aby poza ewentualnymi błędami merytorycznymi, błędy pozamerytoryczne (np. językowe, edycyjne) nie stały się powodem negatywnej oceny lub by uniknąć publicznego dostępu do pozytywnie ocenionej rozprawy, która zawiera poważne mankamenty w warstwie formalnej.